

ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ ΔΙΑ ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ

«Τί κοπιᾶξεις ἀδίκως; Τρέχεις μέσα, ἔξω, ἀναβαίνεις δάση καὶ βουνά καὶ διέρχεσαι πεδιάδας καὶ κοιλάδας, καταβαίνεις σκαλοπάτια ἄπειρα καταφρονημένος, κουράζεις τὰ πόδια σου, σπάζεις τὸ στήθος σου, ἀγρυπνεῖς, ποιοκεφαλῆς διὰ τὰ κάμης τὸ καλόν, διὰ τὰ φανῆς χρήσιμος εἰς τὸν ἕνα καὶ εἰς τὸν ἄλλον. Δὲν βαρύνεσαι; Πολὺ ποῦ θὰ σοῦ τὸ γνωρίσουν! Πολὺ ποῦ θὰ εἰποῦν τὸ «εὐχαριστῶ»! Θὰ σ' ἀφήσουν νὰ πεθάνης στὴ φάθα! Δὲν βλέπεις τὸν ἄλφα; Τί δὲν ἔκαμε; Καὶ ἐν τούτοις τὸν περιεφρόνησαν καὶ τὸν κατεδίωξαν. Ἔνας Χριστὸς δὲν ἠὲχαρίστησε τὸν κόσμον, Μούντζωγέ τους ὄλους! Κότταζε τὴν ἡσυχίαν σου, προσπάθημε νὰ ἐξασφαλίσῃς τὸ μέλλον σου. Εἰ δὲ μή, ἂν περιμένῃς, νὰ σὲ βοηθήσουν ἄλλοι εἰς τὰ γηρατεῖα σου, ἀλλοίμονον!»

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ὅμοια παράπονα «μὲ γνῶσι περιουσίᾳ» ἀκούει τις συχνότατα κατὰ ἀνθρώπων ἐνεργηθέντων καὶ μὴ ἀναγνωρισάντων τὰς ἐνεργείας των. Δὲν εἶνε σπάνιον μάλιστα ν' ἀκούῃ τις πλαγίως μομφὴν καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὡς μὴ ἀμείβοντος ἀμέσως τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὸ βάθος τῶν λόγων πολλῶν συμβαίνει πολλάκις νὰ εἶνε κεχυμένη καὶ τις δυσπιστία ἀκόμη περὶ τοῦ ὅτι ὑπάρχει πράγματι ἀνταπόδοσις καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ἀκόμη ζωῇ.

Πολλοὶ μάλιστα—καὶ αὐτὸ εἶνε ἀκόμη λυπηρότερον—ἀποτρέπουν τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῶν ἀγαθοεργῶν καὶ οἱ ἴδιοι δὲ ἀπέχουσι αὐτῶν, διότι δὲν βλέπουν ἀρκετὴν εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν κόσμον τούτον καὶ ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς ἐπαρξείας ὅσας δήποτε ἀνταποδόσεως εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, θέτοντες ὥσως ἐν ἀμφιβόλῳ καὶ αὐτὴν τάξιν τὴν ἐπαρξιν ἐν γένει.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΠΡΩΗΝ ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΑΘΗΝΑΙ
ΘΗΣΣΕΩΣ 12· ΤΗΛΕΦ. 20·375

ὑποθέσεις δικαστικαί, διοικητικαί καὶ φορολογικαί
Εἰδικότης εἰς ὑποθέσεις ἀρμοδιότητος Ὑπ. Παιδείας
Ἀναλαμβάνει τὴν ἐπεμέλειαν τῶν κ. κ. ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν ἐνώπιον τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐν γένει σοβαρὰς ὑποθέσεις ἀρμοδιότητος Ὑπουργείου Παιδείας, ὡς καὶ τὴν ταχισταὶν διεκπεραιῶσιν συναξιοδοτικῶν ὑποθέσεων, Ταμείου Προνοίας, Μετοχικοῦ Ταμείου κλπ.

Ζητοῦσι πάντοτε ἀπόδοσιν τοῦ ἀγαθοῦ ὅπερ ἐπραξαν οἱ τοιοῦτοι. Ἡ ἀμοιβή, ἣς ἐπάσχει ἐν αὐτῇ τῇ ἀγαθοεργίᾳ, ἐν αὐτῇ τῇ ἐκτελέσει τῆς ἀρετῆς εἶνε διὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ἄγνωστος. Ἡ ὕβρις τὴν ὁποῖαν ἀνακτᾷ ὁ ἐνεργηθεὶς ἀσθενής, τὸ ῥόδιον χροῖμα τὸ ὁποῖον ἀποκατέστη εἰς τὰς παρεῖας του, ἡ ὄλη ζωηρότης καὶ χαρὰ ἡ ὁποία λάμπει εἰς τὸ πρόσωπόν του, δὲν εἶνε διὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ἀρκοῦσα ἀμοιβή τῶν περιποιήσεων, τῆς τροφῆς ἢ τῶν φαρμάκων, τὰ ὁποῖα διέδσαν οὗτοι διὰ τὰ ἐπέληθη τὸ εὐχάριστον ἀποτέλεσμα. Οἱ ἄνθρωποι ζητοῦν διαρκῶς ἀμοιβήν, ἀνταποδοσιν τῆς γενομένης ἐνεργείας διὰ τὰ μένουσιν εὐχαριστημένοι.

Ἄλλ' ἐὰν ἀγαπᾶτε ἐκείνους οἱ ὁποῖοι σὰς ἀγαποῦν, ἐρωτᾷ ὁ Κύριος, εἰς τί συνίσταται τὸ καλόν, τὸ ὁποῖον κάμνετε. Καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀγαποῦν ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὰς ἀγαποῦν. Καὶ ἐὰν κάμνετε καλόν εἰς ἐκείνους ποῦ σὰς κάμνουσιν καλόν, ποία ἡμῶν χάρις ἔσται; Καὶ ἐὰν δανείζετε εἰς ἐκείνους ἀπὸ τῶν ὁποῖων ἔχετε ἐλπίδα νὰ ἐπιτύχητέ τι, ποία εἶνε ἡ χάρις σας; Καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ δανείζουσι εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς διὰ ν' ἀπολαύσουν τὰ ἴδια. Σὲ τίς προσέειπεν ἄγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς σας καὶ νὰ κάμνετε τὸ καλόν μὴ περιμένοντες τίποτε. Τότε θὰ εἶνε ὁ μισθός σας πολὺς καὶ θὰ γίνετε υἱοὶ τοῦ Θεοῦ (θὰ ὁμοιάσετε Αἰδόν), διότι Ἐκεῖνος εἶνε καλὸς καὶ διὰ τοὺς ἀχαρίστους καὶ διὰ τοὺς κακοὺς διότι ἐκεῖνος ἀνατέλλει τὸν ἥλιόν του καὶ διὰ τοὺς ἀδίκους.

Ἄλλ' ἡ φράσις «ἔσται ὁ μισθός ὑμῶν πολὺς» δὲν φαίνεται ἀκριβῶς ἐπισχόνουσα τὰς τοιαύτας ἀξιόσεις τῶν ἐνεργητούντων περὶ μελλούσης ἀμοιβῆς; Πόσως! Αἱ τοιαῦτα ἀξιώσεις ταπεινοὶ καὶ ἐποβιβάζουσι τὴν ἀξίαν τῆς ἀγαθοεργίας.

Ἐὰν ὁ Κύριος, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς σκληροτραχίλους Ἰουδαίους καὶ παρέχων αὐτοῖς γάλα ἀντὶ τροφῆς στερεᾶς ἢ μεταχειριζόμενος τὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν, ἐχρησιμοποιοῖ τοιαύτας ἐκφράσεις, δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν αὐτὰς κατὰ γράμμα. Τὸ καλόν πρέπει νὰ γίνῃται ἁπλῶς καὶ μόνον ὅχι διότι ἐπιφέρει ἄλλο, καὶ μεγαλύτερον μάλιστα, ὄφελος εἰς τὸν πράττοντα. Ὅχι! Νὰ πράττῃ τις τὸ ἀγαθόν, διὰ τὰ περιμένη ἀμοιβήν, ἔστω καὶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, εἶνε ἐν εἶδος ἐμπορίου ἢ μιᾶς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως. Καταβάλλων ὀλίγον τι σχετικῶς, ἐλπίζει νὰ κερδίσῃ πλεόονα ἢ νὰ λάβῃ περισσότερα.

(2) Δὲν συνίσταται τὸ καλόν ἐν γένει

Ὁ Θεὸς βεβαίως, ὡς δίκαιος, θ' ἀποδώσῃ ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὡς θὰ τιμωρήσῃ τοὺς κακοὺς, θ' ἀνταμείψῃ τοὺς καλοὺς. Ἀλλὰ οὐδέποτε ἡμεῖς, πράττοντες τὸ ἀγαθόν, πρέπει νὰ σκεπτόμεθα περὶ τούτου, ὡς οὐδέποτε, προσευχόμενοι, πρέπει νὰ κυχώμεθα, ὡς ὁ Φαρισαῖος, ὅτι ἐτηρήσαμεν αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Ἀπέχομεν τότε, ἀπλῶς καὶ μόνον ἐνεκα τῆς σκέψεως ταύτης, τὸν μισθὸν ἡμῶν.

Ὅταν ἡ υἱήτη ἀγροπνῆ, διὰ νὰ θηλάσῃ καὶ περιποιηθῇ τὸ τέκνον τῆς, διὰν ὀπλίξεται μὲ ἰσχὴν ἐπερβαίνουσαν καὶ αὐτὴν τὴν ἀνδροκὴν δύναμιν, διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτὸ κατὰ παντὸς κινδύνου, σκέπτεται ἀγάπῃ ποτε ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ τὰ ἴσα ἀπὸ τὰ τέκνα τῆς ἀργότερον; Μήπως εἰς τὴν πτωχικὴν τῆς καλύβην ταλαιπωρουμένη, μήπως εἰς τὴν πενιχρὰν τῆς κλίνην ἀγροπνὸς κατακειμένη ἐπολογίζει τὴν ἀξίαν τοῦ γάλακτός τῆς, τὸ ποσὸν τοῦ ἡμερομισθίου τῆς καὶ περιμένει τὴν κατάλληλον ἐποχὴν, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν ἀπὸ τὰ τέκνα τῆς; Βεβαίως ὄχι. Ἡ μήτηρ πράττει ὅ,τι πράττει ὅπως συναισθάνεται βαθύτατα ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὸ καθήκον τῆς. Ἀρκεῖ εἰς αὐτὴν ὡς ἀμοιβὴ ὅτι βλέπει τὸ τέκνον τῆς εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ὅτι θλίβει αὐτὸ εἰς τοὺς βραχίονάς τῆς, ὅτι μειδιᾷ τούτο καὶ ἐπιμύσει τὴν χαρὰν του διὰ τὴν ἐδεξίαν του.

Εἶνε αὐτόδηλον ὅτι τέκνον μὴ ἐκφράζον διὰ τῶν ἔργων τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν μητέρα του εἶνε ἀξιοκατάκριτον. Τί λέγω; Εἶνε ἄθλιον, εἶνε τέρας ἀποφύλιον. Ἀστυχῶς δὲ ἐπλόκουν ὄχι ὀλίγα τοιαῦτα τέρατα. Ἀλλὰ πρέπει διὰ τούτο αἱ μητέρες ν' ἀρχίσουν χαλαρώνουσαι τὰς περιποιήσεις των, προσφυλάσσουσαι τὴν υγείαν των, διὰ νὰ μὴ φθειροῦν αὐτὴν, ἀφοῦ δὲν εἶνε βεβαίαι περὶ ἀμοιβῆς; Θὰ ἦσαν τότε αὐταὶ μνηστῆρας χειρότερα τέρατα. Ὅποιαν ὄψιν θὰ εἶχε τότε ὁ ἦδη ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀπαίσιος κόσμος, ἐὰν καὶ αἱ μητέρες παρημέλουν τὰ καθήκοντά των!

Ἡ μητρικὴ στοργὴ εἶνε ἴσως τὸ εὐγενέστατον τῶν συναισθημάτων εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ἂν οὐδὲν ἄλλο ἐπῆρξεν ὥραϊον, οὐδὲν ἄλλο εὐγενὲς εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, θὰ ἦρκει ἡ ὑπαρξίς τῆς μητρικῆς φιλοστοργίας, διὰ νὰ καλύψῃ τὸ πλῆθος τῶν κηλίδων, αἱ ὁποῖαι καλύπτονται τὸ ἀνθρώπινον γένος. Καὶ ἡ ὥραιότης δὲ ἀκριβῶς τοῦ αἰσθηματος αὐτοῦ συνίσταται εἰς τὸ ἀνδιδοτελές, εἰς τὸ πλήρες ἀνταπαρῆσεως καὶ αὐτοθυσίας μεγαλείου αὐτοῦ.

Ἀλλὰ μήπως, διὰν ἀπολαμβάνῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οἰανδήποτε ἡδονήν, περιμένει τι, ἀφοῦ ἐδοκίμασεν ἐκεῖνο ὑπερ ἐπεθύμει; Ἡ ἐνάσκησις

τῆς ἀρετῆς παρέχει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν ἀσκούντα αὐτήν. Εἰς ποιητῆς, εἰς ζωγράφου, εἰς μουσικοῦ, εἰς γλύπτης, διὰν παραγάγῃ τὸ καλλιτέχνημά του καὶ τὸ βλέπῃ τέλειον, διὰν βλέπῃ εἰς αὐτὸ ἐσαρκωμένα τὰ ἰδανικά του, αἰσθάνεται τότε τὴν μεγαλιτέραν τὴν ἀμοιβήν. Ἡ ἐλικὴ ἀμοιβὴ ἢ ὁποῖα τὸν περιμένει εἶνε πολὺ δευτερεύουσα, σχεδὸν ἀσήμαντος. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ πράττων τὸ ἀγαθὸν αἰσθάνεται καὶ πρέπει νὰ αἰσθάνεται, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγαθοεργίας τὴν εἰδικὴν ἐκείνην, τὴν ἄρρητον ἡδονήν, τὴν ἀνέκφραστον εὐχαρίστησιν, τὴν ἐκ τῆς ἀγαθῆς πράξεως πηγάζουσαν καὶ ὄχι νὰ περιμένῃ ἀμοιβήν εἰς τοῖτον ἢ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

Γάλλος φιλέλληνας, ὁ Γουσταῦος Λαφφὼν, ἀπαντῶν εἰς νεαροὺς Λεσβίους, ἐκφράσαντας τὴν εὐγνωμοσύνην των διὰ τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα αἰσθηματά του, εἶπε μεταξὺ ἄλλων:

Ἡ πεταλοῦσα δάλαμο στὸν πόνο τῆς δὲν θέλει
Ὅταν ρουφᾷ ἀχόρταχα τῶν λουλουδιῶν τὸ μέλι.
Τὸ ἀηδόνι δὲν ποθεῖ εὐδαιμονία ἄλλη
Ὅταν τοῦ δάσους ἐξυμνῇ καὶ τῆς ἀγῆς νὰ κάλλη.

Τὸ κῆμα ποῦ μεσάνυκτα φιλεῖ τὸ ἀκρογιάλι
Κι ὄλο πληκνίει κι' ἔρχεται: σὰν τὴν καρδιά ποῦ πάλλει
Μήπως θαρρεῖς ὅτι ζητεῖ νὰ βρῇ παρηγορία;
Ὅχι, μονάχα χαίρεται νὰ σῆῃ στὴν παραλία.
Ὅταν τὰ νέφη τῆς ἀγῆς κυκλώνουν τὸ δῶμα.
Νομίζεις ὅτι ἔρχονται νὰ τῆς ζητήσουν κᾶτι;
Στὴν πόρτα τῆς σὰν κόλακας ἂν ἔρχωνται καὶ στέκουν
Εἰν' γιατί τῶχουνε χαρὰ στεφάνια νὰ τῆς πλέκουν.

Ἐκεῖνος ὅστις, εὐεργετῶν, οὐδὲν αἰσθάνεται αἰσθημα ἡδονῆς, οὐδεμίαν χαρὰν, οὐδεμίαν ἀνακούφισιν, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν καταλαμβάνει τὸ «**μακάριον ἔστι μαῶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν**», ἐκεῖνος ὅστις δὲν ζηλῶνει τοὺς μάρτυρας διὰ τὸ μαρτυρεῖν των ἀλλὰ διὰ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, ὄχι διὰ τὰ πάθη των, ἀλλὰ διὰ τὰς τιμὰς των, εἶνε βεβαίως μακρὰν τοῦ τελείου χριστιανικοῦ ἰδεώδους.

Τὸ πλήρες χριστιανικὸν ἰδεῶδες εἶνε νὰ κάμῃς τὸ καλὸν ἀπλῶς διότι εἶνε καλόν, χωρὶς νὰ ἔχῃς ἐπ' ὄψει σου τιμὰς καὶ δόξας παρούσας ἢ μελλούσας, χωρὶς νὰ περιμένῃς ἀμοιβήν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἢ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Τὸ πράττειν τὸ ἀγαθὸν διὰ τὸ ἀγαθόν, αὐτὴ εἶνε ἡ πραγματικὴ καὶ ὀρθὴ σημασία τῆς δημῶδους ἐντολῆς: «**Κάμε τὸ καλὸ καὶ οἶξ' το σὺ γιὰλό**».

Ὁ Πρασίω + ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ